

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2018/2019

V rámci státní závěrečné zkoušky budou komisí pokládány dílčí otázky z níže uvedených okruhů. Komise zpravidla klade otázky tak, aby souvisely a upřesňovaly problematiku diplomové práce v její praktické i teoretické rovině.

DĚJINY VÝTVARNÉ KULTURY A PÉČE O PAMÁTKY

1. Grafické techniky

tisk z výšky: počátky evropského dřevořezu 15. – 17. století, šrotový tisk, olovoryt, originální zinkografie, techniky dřevorytu – vznik a rozvoj v 19. stol., význační umělci.

tisk z hloubky: mědirytina, lept, akvatinta, vernis mou, rezerváž, mezzotinta, vývoj technik, dobové zařazení, osobnosti

tisk z plochy: kamenotisk – litografie, agrafie, ofset, serigrafie, monotypie, šablonová malba – pochoir, cliché verre

2. Počátky knižní kultury, počátky knižní produkce v Čechách a na Moravě do konce 15. stol.

Typologie knižní vazby, knižního bloku, iluminace, knihtisk obsahová stránka, nejvýznamnější knihy a jejich charakteristika.

3. Vynález knihtisku a knihtisk v Čechách 16. - 18. stol.

Předchůdci knihtisku, deskotisky, blokované knihy, J. Gutenberg. Významní nakladatelé, tiskaři a knihaři české a světové provenience.

4. Knižní tvorba 17. – 19. století

Knižní tvorba světová, knižní tvorba v Čechách a na Moravě. Význační typografové, knihtiskaři, ilustrace, knihaři. Druhy tištěné literatury, význačné osobnosti, typologická a typografická stránka, koncepce knižního bloku a knižní vazby ve světě a v českých zemích, význačné osobnosti

5. Počátky české moderní knižní tvorby a ilustrace

Anglické hnutí Arts and Crafts Movement (Ruskin, Morris) a jejich vliv na české prostředí. Konec 19. – počátek 20. Století (do roku 1918), Z. Braunerová. A. Procházka a Moderní revue – význam pro rozvoj české kultury. J. Váchal, K. Dyrnyk, V. Preissig, F. Koblíha, F. Bílek.

6. Česká ilustrace a kniha ve 20. století

Od 20. let do konce století. Česká bibliofilie, charakteristika, výrazné osobnosti, ilustrátoři, vydavatelé, významné edice. Osobnosti české typografie 20. století.

7. Dějiny písma a typografie

Vývoj písma, tisková písma, první tiskové techniky, knihtisk, digitální tisk.

Techniky tisku užívané v polygrafickém průmyslu

8. Vznik a počátky evropské fotografie

9. Významné osobnosti české fotografie

10. Principy základních tiskových technik

(knihtisk, flexotisk, ofset, hlubotisk, sítotisk). Polygrafické materiály. Reprodukce obrazu, aditivní a subtraktivní míšení barev, autotypické síťování, náhled, nátisk. Příprava tiskových forem. Tiskové stroje (archové, kotoučové), funkční části strojů.

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2018/2019

Základní studijní literatura:

- R. Agte (ed.), *Slovník světové kresby a grafiky*, Odeon, Praha 1997
Baleka J., *Výtvarné umění, výkladový slovník*, Academia, Praha 1997
Beckerová G., *Secese*, Slovart, Praha 1998
Blažej B., *Grafická úprava tiskovin*, SPN, Praha 1990
Bohatcová M., *Česká kniha v proměnách staletí*, Panorama, Praha 1990
Cobden/Sanderson TJ., *Ideální kniha neboli krásná kniha*, vyd. A. Novák, Praha 1925
J. Dyntar (ed.) *Technologie ruční sazby*, SNTL, Praha 1957
Geistlich E. – Mrkvička J., *Ročenka českých knihtiskařů*, Spolek faktorů knihtiskáren a písmolijen pražských, 1912
Hlaváček L., *Začátky moderní české knihy*. IN: *Výtvarné umění*, dvojčíslo 8-9, 1970
Holešovský F., *Čeští ilustrátoři v současné knize pro děti a mládež*, Albatros, Praha, 1989
Chvála A., *Kniha o knize*, Gremium knihkupců a nakladatelů v Praze, 1940
Juna Z., *Lept a příbuzné techniky*, SNKLHU, Praha 1954
Klimák V. M., *Malý slovník bibliofila*, SČB, Památník národního písemnictví, Praha 1989
Klimešová H., *Josef Portman, knihtiskař litomyšlský*, Regionální muzeum v Litomyšli, 2008
Kneidel P., *Z historie evropské knihy*, Svoboda, Praha 1989
Kocman J. H., *Medium papír*, Vysoké učení technické v Brně, 2004
Krejča A., *Techniky grafického umění*, Artia, Praha 1981
Matějček A., *Ilustrace*, Praha 1931
Marco J., *O grafice*, Mladá fronta, Praha, 1981
Pavlát L., *Tajemství knihy*, Albatros, Praha 1988
Rambousek J., *Dřevořez, dřevoryt a příbuzné techniky*, Praha 1957
Rambousek J., *Litografie a ofset*, Pražské nakladatelství V. Poláčka, Praha 1948
Rambousek J., *Slovník a receptář malíře – grafika*, SNKLHU, Praha, 1954
Slezák M. (ed.), *Písmo ve výtvarné výchově*, SPN Praha, 1981
Spolek českých bibliofilů 1908 – 2008, sborník ke stému výročí založení, SČB, Praha 2008
Šimon T. F., *Příručka umělce – grafika*, J. Štenc, Praha 1921
Šimon T. F., *Dřevoryt*, J. Štenc, Praha 1927
Štorm F., *Eseje o typografii*, Společnost pro Revolver Revue, Praha 2008
Šindelář D., *Vědecká ilustrace v Čechách*, Obelisk, Praha 1973
Tobolka Z., *Kniha, její vznik, vývoj a rozbor*, Orbis, Praha 1990
Vích Z., *Vybrané kapitoly o umělecké ilustraci*, Gaudeamus UHK, Hradec Králové 2004
Voit P., *Encyklopedie knihy, knihtisk a příbuzné obory v 15. - 19. století*, Praha 2006

Literatura k dějinám fotografie:

- Anděl J., *Příběh moderního média* (kat. výst.), Galerie Rudolfinum 2004
Anděl J. – Dufek A. – Šmejkal F., *Česká fotografie 1918 – 1938* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 1981
Balajka P. – Birgus V. – Dufek A. (et al.), *Encyklopedie českých a slovenských fotografů*, Praha 1993
Birgus V. – Scheufler P., *Fotografie v českých zemích 1839-1999 – chronologie*, Praha 1999
Birgus V. – Bonhomme P. – Dufek A. et al., *Česká fotografická avantgarda 1918 – 1948*, Praha 1999
Dufek A. – Teplá J., *Česká fotografie 1939 – 1958 ze sbírek Moravské galerie v Brně* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 1998
Dufek A., *Fotografie jako umění v Československu let 1959 – 68* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 2001
Dufek A. – Ingerle P. – Teplá J. et al., *My 1948 – 1989* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 1999
Dufek A., *Společnost před objektivem 1918-1989* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně, Obecní dům Praha 2000

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2018/2019

DĚJINY VÝTVARNÉ KULTURY A PÉČE O PAMÁTKY

1. Počátky malby na textilní podložce v Evropě – od počátku do konce 16. století
První zmínky o malbách na textilní podložce, druhy uměleckých děl na textilní podložce, druhy materiálů, technika malby, první významní tvůrci.
2. Malba na textilní podložce v Itálii v 17. až 19. století
Technika malby, druhy materiálů, nejvýznamnější centra výtvarného umění, významní autoři a jejich díla.
3. Malba na textilní podložce v Západní a v Čechách a na Moravě v 17. až 19. století
Technika malby, druhy materiálů, nejvýznamnější centra výtvarného umění, významní autoři a jejich díla.
4. Malba na textilní podložce v Čechách a na Moravě v 19. století
Technika malby, druhy materiálů, nejvýznamnější centra výtvarného umění, významní autoři a jejich díla.
5. Počátky restaurování a ochrany památek v Evropě
Péče o památky a restaurování v období antiky, renesance, baroku až k počátkům moderní památkové péče v Evropě na přelomu 19. a 20. st., J. J. Winckelmann, V. le-Duc, J. Ruskin, W. Morris, G. Dehio, A. Riegl, M. Dvořák.
6. Počátky restaurování a ochrany památek v Čechách a na Moravě
Společnost vlasteneckých přátel umění, aktivity Národního muzea, C&K komise pro ochranu památek, počátky soupisových aktivit před rokem 1900, Klub za starou Prahu.
7. Základní přístupy k restaurování a ochraně památek v Evropě od konce 19. století do současnosti.
C. Brandi, S. Muños-Viñas, Benátská charta a další mezinárodní charty a dokumenty.
8. Základní přístupy k restaurování a ochraně památek v Čechách a na Moravě od konce 19. století do současnosti.
Historické přístupy k ochraně památek, J. Mocker, V. Birnbaum, J. Hofman, Z. Wirth, V. Wágner.
Počátky a vývoj oboru restaurování na našem území, V. Kramář, B. Slánský, F. Petr, K. Veselý.
Současný právní rámec ČR.

Vypisuje: Mgr. art. Luboš Machačko

Doporučená literatura:

- BAUEROVÁ, Z. Proti času: Konzervovanie-reštaurovanie v Československu 1918-1971. Praha 2015.
BOMFORD, D. – DUNERTON, J. – WYLD, M. *A Closer Look: Conservation of Paintings*. London 2009.
BOMFORD, D. – LEONARD, M. (eds.) *Issues in the conservation of Paintings*. Los Angeles 2004.
BRANDI, C. *Teorie restaurování*. Kutná Hora 2000.
CONTI, A. *History of Conservation and Restoration of Works of Art*. Oxford 2007.
DVOŘÁK, M. *Vývoj adheziv a technologií pro rentoaláž závěsných obrazů*, Státní restaurátorské ateliéry, 1990.
FUGA, A., *Artist's Techniques and Materials*. Los Angeles 2006.
KIPLIK, D. I. *Technika malby*. Praha 1952.
KOPECKÁ, I., Nejedlý, V. *Průzkum historických materiálů*. Grada, Praha, 2005.
KUBIČKA, R., Zelinger, J. *Výkladový slovník malířství, grafika, restaurování*. Praha, 2004.
KÜHN, H. *Reclams Handbuch der künstlerischen Techniken*. Stuttgart: Philipp Reclam jun., 1984.
KLOUZA, R. *Pohled do obrazu*. Praha 2014.
LOSOS, L., *Výtvarné techniky*. Aventinum, 2010.
MUÑOS-VIÑAS, S. *Contemporary Theory of Conservation*. London 2004.
PETR F. *Malířské techniky*, 1923.
RIEGL, A. *Moderní památková péče*. Praha 2003.
SITWELL, CH. - STANFORTH, S. (eds.) *Studies in the History of Painting Restoration*. London 1998.
SLÁNSKÝ, B. *Techniky malby díl I. Malířský a konzervační materiál, Technika malby díl II. Průzkum a restaurování obrazů* Praha, Paseka, 2003.
ZELINGER, J. a kol. *Chemie v práci konzervátora a restaurátora*. Academia, Praha, 1987.

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2018/2019

TECHNIKY RESTAUROVÁNÍ

1. Etický kodex restaurátora. Odborná terminologie, vymezení pojmů, literatura.
2. Systémy ukládání, citlivost písemných památek na světlo a obecné podmínky ochrany, klimatické podmínky, manipulace s písemnými památkami.
3. Kompletní rozsah restaurátorských a konzervátorských zásahů od průzkumu památky, vyhodnocení analýz, vypracování restaurátorského záměru.
4. Konzervování a restaurování papíru – dezinfekce, čištění, problematika bělení, odkyselování, zpeňování, lepení, opravy, rovnání, retuše, řešení otázky adjustace a ochrany.
5. Metody konzervování a restaurování vazebných usní a pergamenu.
6. Konzervování a restaurování pergamenových listin.
7. Metody konzervování a restaurování pečetí – vývoj metod konzervování a restaurování pečetí, historie pečetí, čištění, slepování.
8. Metody konzervování a restaurování historických a novodobých záznamových prostředků – tuše, železagalové inkousty, pigmenty, barviva, razítkové barvy, náplně do kuličkových per.
9. Konzervování a restaurování knižní vazby – restaurování bez rozebrání knihy, komplexní restaurování, restaurování knižního kování.
10. Metody ochrany fotografických dokumentů – struktura fotografických materiálů, degradace fotografických materiálů, uložení.
11. Restaurování fotografických materiálů.

Vypisuje: MgA. Ivan Kopáček

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2018/2019

Techniky restaurování

1. Modelový příklad restaurování díla – malby na textilní podložce

Stanovení restaurátorského postupu.

2. Průzkum uměleckých a umělecko-řemeslných děl na textilních podložkách

Metody průzkumů a jejich vyhodnocení.

3. Etické kodexy restaurátora, regulace restaurování v zákonu o státní památkové péči, restaurátorská dokumentace a její členění

4. Olejomalby na textilních podložkách

Textilní podložky, podklady malby, barevné vrstvy – pigmenty a pojidla, závěrečné laky – základní typy a jejich složení, adjustování maleb na textilních podložkách

5. Tempery a novodobé materiály na textilních podložkách

Textilní podložky, podklady malby, barevné vrstvy – pigmenty a pojidla, plátkové kovy, práškové kovy. Druhy malby podle rozpustnosti pojidel nebo jejich směsí, adjustování maleb na textilních podložkách.

6. Restaurování olejomalb na textilních podložkách

Konsolidace barevných vrstev – pomocné materiály, ztenčení nebo snímání závěrečných laků, odstranění nevhodných retuší nebo přemaleb – rozpouštědla.

7. Restaurování olejomalb na textilních podložkách

Strip-lining, záplaty, způsoby celoplošné skeletizace na pomocné podložky, scelování nerozměrných trhlin v textilních podložkách – novodobé materiály.

8. Restaurování olejomalb na textilních podložkách

Doplnění chybějících částí podložky a tmelení defektů – použité materiály, barevné retuše – typy retuší, použité materiály, závěrečné laky – složení, způsoby aplikace.

Vypisuje: Mgr. art. Luboš Machačko

Doporučená literatura:

Zelinger, J. a kol. *Chemie v práci konzervátora a restaurátora*. Academia, Praha, 1987.

Kopecká, I., Nejedlý, V. *Průzkum historických materiálů*. Grada, Praha, 2005.

Slánský, B. *Techniky malby díl I. Malířský a konzervační materiál, Technika malby díl II. Průzkum a restaurování obrazů* Praha, Paseka, 2003.

Kubička, R., Zelinger, J. *Výkladový slovník malířství, grafika, restaurování*. Praha, 2004.

Wolbers, R. *Cleaning painted surfaces*. Archetype, 2000.

Šimůnková, E., Bayerová, T. *Pigmenty*. Praha, 1999.

Šimůnková, E., Karhan, J. *Pigmenty, barviva a metody jejich identifikace*. 1993.

Knut, N. *The Restoration of Paintings*. Könemann.

Vojtěchovský J. *Využití rozpouštědel v restaurování závěsného obrazu, teoretická diplomová práce*, VŠVU v Bratislavě, Katedra restaurování, akad. rok 2004/2005.

Schätz M. *Moderní materiály ve výtvarné praxi*, SNTL – Nakladatelství technické literatury, Polytechnická knihovna, 1982.

Brandi C. *Teorie restaurování*, Tichá Byzanc, Praha 2002.

Viñas S. M. *Současná teorie konzervování*, Univerzita Pardubice, 2015.

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2018/2019

Lehmanová M. editorka, *Etické kodexy*, Český výbor ICOM, 2014.

Zákon ČNR č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, v úplném znění pozdějších změn, obsažených v zákonech

.....

Vyhláška č. 66/1988 Sb. MK ČR, kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v úplném znění pozdějších předpisů.

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2018/2019

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2018/2019

CHEMICKÁ TECHNOLOGIE RESTAUROVÁNÍ A NAUKA O MATERIÁLECH

1. Papírová podložka

Struktura a složení papíru (chemická a nadmolekulární struktura celulózy, hemicelulóz a ligninu); fyzikální a chemické vlastnosti papíru (plošná hmotnost, pevnost v tahu, kyselost papíru, alkalická rezerva, atd.); mechanismy degradace papíru (chemické, fyzikální, mechanické, biologické).

2. Textilní podložka

Rozdělení textilních vláken (rostlinná, živočišná, syntetická a modifikovaná přírodní vlákna); mechanismy degradace textilních materiálů (chemické, fyzikální, mechanické, biologické); restaurování textilních materiálů (využití tenzidů, dezinfekční prostředky, atd.).

3. Příbuzné organické materiály (dřevo, kolagenové materiály, vosky)

Původ a rozdělení; chemická a nadmolekulární struktura; mechanismy degradace (chemické, fyzikální, mechanické, biologické); metody konzervace/restaurování.

4. Historická pojiva barevných vrstev

Rozdělení pojiv do skupin; základní fyzikální a chemické vlastnosti; oblasti použití; mechanismy a důsledky degradace různých typů pojiv.

5. Pigmenty, barviva a záznamové prostředky

Historie použití; rozdělení pigmentů a barviv dle původu a chemického složení; mechanismy a důsledky degradace různých typů pigmentů a barviv.

6. Polymerní látky používané při restaurování

Rozdělení polymerních látek do skupin dle jejich původu a chemického složení (přírodní polymery, modifikované přírodní polymery, termoplasty, reaktoplasty, elastomery); postupy výroby a získávání polymerních látek, oblasti použití polymerních látek v restaurování; mechanismy a důsledky degradace různých typů polymerních látek.

7. Preventivní péče

Cíle preventivní péče; negativní faktory (teplota a vlhkost, záření, atmosférické znečištění, prach a biologické poškození); obecné požadavky na uložení sbírkových předmětů (papírové dokumenty, textil, usně, pergamen, dřevo, vosky).

8. Metody přírodovědného průzkumu děl na papírové, pergamenové a textilní podložce

Obecné cíle průzkumu; rozdělení metod dle oblastí použití; metody přírodovědného průzkumu (rentgenografie, IR, reflektoskopie, UV, fotografie, metody organické analýzy, metody anorganické analýzy; možnosti jednotlivých metod.

9. Historické fotografické techniky a filmové podložky

Historické fotografické techniky; princip vzniku fotografického obrazu; používané materiály (podložka substrátová vrstva, citlivá vrstva; degradační faktory fotografických materiálů a filmových podložek; klimatické podmínky uložení a vystavování fotografických materiálů; obalové materiály pro dlouhodobé uložení fotografických a filmových materiálů; zásady manipulace a vystavování fotografických materiálů.

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2018/2019

Základní a doporučená studijní literatura:

- ĎUROVIČ, M. (eds.): *Restaurování a konzervace archiválií a knih*, Paseka, 2002.
- KOLEKTIV AUTORŮ: *Textil v muzeu, Soubor statí k problematice identifikace historického oděvu a textilií*. Technické muzeum v Brně 2008.
- KOPECKÁ, I. (eds.): *Preventivní péče o historické objekty a sbírky v nich uložené*, Státní ústav památkové péče, Praha, 2002
- KOPECKÁ, I.: *Průzkum historických materiálů*, Grada 2005.
- KOTLÍKOVÁ, O. (eds.): *Restaurování filmů a fotografií*, Praha: STOP - Společnost pro technologie ochrany památek, 2007.
- KUBIČKA, R., ZELINGER, J.: *Výkladový slovník malířství, grafiky a restaurátorství*, Grada 2004.
- LAVÉDRINE, B. *Photographs of the past: process nad preservation*. Los Angeles: Getty Conservation Institute, 2009.
- NORRIS, D. H. and GUTIERREZ, J. J. ed. *Issues in the conservation of photographs*. Los Angeles: Getty Conservation Institute, 2010.
- PROKOPOVÁ, I.: *Makromolekulární chemie*, VŠCHT Praha, 2007.
- SLÁNSKÝ, B.: *Technika malby I.*, Paseka 2003.
- SLÁNSKÝ, B.: *Technika malby II.*, Paseka 2003.
- ZELINGER, J.: *Chemie v práci konzervátora a restaurátora*, Academia, 1982.

Vypisuje: Ing. Jiří Kmošek